

Tiki In Tourettov Sindrom: Osnovni Podatki Za Bolnike

KAJ SO TIKI?

Tiki so gibi, ki jih pacienti ne morejo vedno nadzorovati. Pogosto se pojavijo kot potreba ali siljenje po izvedbi giba, ki mu nato sledi občutek olajšanja. Zgibke lahko včasih oseba kratkotrajno zaustavi.

Tiki so lahko:

- Nenadni, sunkoviti
- Ponavljajoči in stereotipni (vsakič enaki)
- Brez namena ali ritma
- Enostavni ali kompleksni

Enostavni tiki se pojavijo nenadno in navadno trajajo nekaj tednov ali mesecev. Najpogostejši enostavni motorični tiki so: mežikanje z očmi, dvigovanje obrvi, skomiganje z rameni, obračanje ali trzanje glave in vratu. Enostavni vokalni tiki vključujejo pogrkavanje, kašljanje, posmrkavanje, zehanje.

Kompleksni motorični tiki so sestavljeni iz bolj namensko sestavljenih gibov, kot so grimasiranje, tapkanje, hoja po prostoru v določenih vzorcih ali krogih, skakanje, brcanje ali udarjanje s pestjo. Kompleksni vokalni tiki se izrazijo kot ponavljanje zlogov, besed ali fraz (eholalija), ali redkeje izjavljanje besed ali fraz, ki se sicer smatrajo kot socialni tabu (koprolalija).

KAJ JE TOURETTOV SINDROM?

Tourettov sindrom, drugače imenovan tudi sindrom Gilles de la Tourette, je motnja ki se najpogosteje pojavi med četrtnim in šestim letom starosti ter je najbolj izrazita med 10 in 12 letom. Po definiciji se morajo tiki prvič pojaviti pred 18 letom starosti.

Tourettov sindrom je veliko bolj pogost pri moških kot pri ženskah. Pacienti imajo navadno kombinacijo motoričnih in vokalnih tikov, bodisi enostavnih ali kompleksnih, za postavitev diagnoze pa morajo trajati več kot eno leto. Sočasno se lahko pojavijo motnje vedenja, anksioznost ter obsesivno kompulzivna motnja.

KAJ POVZROČA TIKE IN TOURETTOV SINDROM?

Vzrok za nastanek tikov in tourettovega sindroma ni poznan. Tiki in tourettov sindrom so pogosto dedni, kar pomeni da se pojavljajo v družinah.

ALI VSI TIKI POMENIJO TOURETTOV SINDROM?

Vsi bolniki s tiki nimajo tourettovega sindroma. Za postavitev diagnoze tourettovega sindroma je potrebno, da ima bolnik več kot en tik hkrati in prisoten mora biti vokalni tik. Tiki morajo trajati več kot leto dni. Medtem ko so tiki precej pogosti v splošni populaciji - eden na pet otrok bo imel v življenju prehodne tike - pa je tourettov sindrom veliko bolj redek.

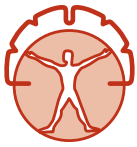
ALI OBSTAJA ZDRAVLJENJE?

Zdravljenje tikov najpogosteje ni potrebno. Potreba po zdravljenju motoričnih tikov, vokalnih tikov in tourettovega sindroma je odvisna od tega, kako le-ti vplivajo na bolnika ter na njegovo socialno življenje ali čustvovanje. Če tiki osebe ne vznemirjajo ali motijo vsakdnevni aktivnosti, oseba potrebuje le dobro podporo, izobraževanje in pojasnilo. Osveščanje bolnikove okolice pripomore k razumevanju in zmanjšanju socialne stigme. Informacije lahko posreduje zdravnik, psiholog ali socialni delavec. Družinski člani ter učitelji morajo biti poučeni o tem, da so tiki nehoteni v izogib vpliva na razvoj nizke samozavesti pri otrocih.

Pacienti naj se posvetujejo z zdravnikom glede zdravljenja v primeru, da tiki:

- povzročajo hudo stisko
- motijo vsakdanje aktivnosti ali šolske obveznosti
- povzročajo socialno izolacijo, maltretiranje s strani vrstnikov ali depresijo

En način zdravljenja tourettovega sindroma je vedenjsko zdravljenje tikov, ki temelji na razvoju in implementiranju nasprotujočega odgovora na pojav potrebe po gibu oziroma tiku. V primeru da vedenjska terapija sama ni učinkovita, pridejo v poštev nekatera zdravila. Zdravila lahko povzročijo neželene stranske učinke, zato morajo biti bolniki pod stalnim nadzorom lečečega zdravnika. Zdravila, ki pridejo v poštev so: klonidin in guanfacin, klonazepam ter druga anksiolitična zdravila (posebaj v primeru, ko so bolniki tudi anksiozni), ter antipsihotiki (v tem primeru je potrebno biti pozoren na stranske učinke). Za bolnike, ki se ne odzivajo na tivrstno zdravljenje, prihaja v poštev tudi globoka možganska stimulacija.

International Parkinson and
Movement Disorder Society

Tiki In Tourettov Sindrom: Osnovni Podatki Za Bolnike

ZAKAJ SE TOURETTOV SINDROM UVRŠČA MED NEVROPSIHIATRIČNE MOTNJE?

Nevropsihiatrične motnje so nevrološke motnje, ki vplivajo na vedenje. Več kot 50% bolnikov s tourettovim sindromom ima vedenjske simptome kot so motnja pozornosti in hiperaktivnostna motnja ali pa obsesivno kompulzivna motnja. Bolniki lahko trpijo tudi za: depresijo, impulzivnim obnašanjem, osebnostnimi motnjami, motnjami spanja, samopoškodovanjem. Za tovrstne motnje je na voljo zdravljenje, zato svetujemo pogovor z zdravnikom.

KAJ LAHKO BOLNIKI S TIKI ALI TOURETTOVIM SINDROMOM PRIČAKUJEJO?

Tiki so pogosto le začasni. Tiki in tourettov sindrom navadno pojenjajo z leti ter pozneje v odrasli dobi popolnoma izginejo.